

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวรรณยุกต์

การที่เราจะผันวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง เราต้องศึกษาถึงส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณยุกต์ให้เข้าใจเสียก่อน ในการสร้างคำ ส่วนประกอบที่สำคัญของคำได้แก่ พยัญชนะต้นกับสระ ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่เป็นเบื้องต้นที่สุด ในบางคำอาจมีตัวสะกด การันต์ เพิ่มขึ้น แต่สิ่งที่ไม่ขาดคือ พยัญชนะ พยัญชนะไทยมีทั้งหมด 44 ตัว ตามตำราหลักภาษาไทยแบ่งพยัญชนะเหล่านี้ออกเป็น 3 พวก เรียกว่า ไตรยางศ์ กำชัย ทองหล่อ อธิบายเรื่องไตรยางศ์ ดังนี้

ไตรยางศ์ คือ อักษรสามหมู่ซึ่งจัดแยกออกเป็นพวก ๆ จากพยัญชนะ 44 ตัว ได้แก่ อักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ

อักษรสูง มี 11 ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

อักษรกลาง มี 9 ตัว คือ ก จ ด ต ฎ ฏ บ ป อ

อักษรต่ำ มี 24 ตัว คือ ค ฅ ฆ ง ช ฌ ญ ฑ ฒ ณท
ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฬ ฮ

การจำแนกพยัญชนะออกเป็นอักษร 3 หมู่ (ไตรยางศ์) นั้น ถือได้ว่าเป็นสำคัญ คือ พยัญชนะตัวใดที่ขึ้นเสียงที่ยังมีไค้มีสำเนียงสูงก็จัดเป็นพวกอักษรสูง พยัญชนะตัวใดที่ขึ้นเสียงที่ยังมีไค้มีสำเนียงต่ำก็จัดเป็นพวกอักษรต่ำ¹

¹กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น, 2515),

บางตำรากล่าวว่า การจัดพยัญชนะออกเป็น 3 หมู่ โดยจัดพยัญชนะที่ผันวรรณยุกต์อย่างเดียวกันไว้ในพวกเดียวกัน¹

นอกจากนั้น คำชัย ทองหล่อ ยังกล่าวถึงประโยชน์ของไตรยางศ์พอสรุปได้คือ

1. ทำให้ผันคำให้มีเสียงและรูปต่าง ๆ ได้ ความหมายของคำก็มากขึ้น นับว่าทำให้ภาษาขยายตัว และแสดงความประณีตของภาษาไทยที่สามารถเขียนอักษรให้เสียงได้ทุกเสียง

2. สามารถนำคำบาลีสันสกฤตมาใช้เป็นสำเนียงไทยได้อย่างกลมกลืน เช่น เล่ห์ พุทโศ โสฬส สมิทร ฯลฯ

3. ไม่ต้องเขียนเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับทุกคำ เช่น "ชา" ใช้อักษรสูงเขียนแทนที่จะใช้ "คำ" ทำให้เขียนได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น²

วรรณยุกต์

เราใช้วรรณยุกต์ผันอักษรทั้ง 3 หมู่ คำชัย ทองหล่อ อธิบายเรื่องวรรณยุกต์ไว้ดังนี้

วรรณยุกต์มี 2 ชนิด คือ

1. วรรณยุกต์มีรูป หมายถึง วรรณยุกต์ที่มีเครื่องหมายบอกระดับของเสียงให้ชัดเจนอยู่เบื้องบนอักษร มีอยู่ 4 รูป คือ ˊ ˋ ˊˊ ˋˋ เรียกรวมว่า วรรณยุกต์ เอก โท ตรี จัตวา โดยลำดับ และให้เขียนไว้เบื้องบนอักษรตอนสุดท้าย เช่น ก ˊ ก ˋ ก ˊˊ บัน ˋˋ ลีน ˊˊ ลี้น ˋˋ เป็นตน ถ้าเป็นอักษรควบหรืออักษรนำให้เขียนไว้เบื้องบนอักษรตัวที่ 2 เช่น ครุน ˋˋ ลีน ˋˋ เกลื่อน ˋˋ เกลา ˋˋ ไกล ˋˋ ฯลฯ

¹ คุรุสภา, ชุมชนภาษาไทย, คำบรรยายภาษาไทยขั้นต้นของชุมชนภาษาไทย (พระนคร: คุรุสภา, 2513), หน้า 26.

² คำชัย ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 89.

รูปวรรณยุกต์นี้เริ่มใช้ในชั้นต้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย แต่มีใช้อยู่เพียง 2 รูปเท่านั้น คือ โไม้เอก (') กับ โไม้โท (˘) แต่ โไม้โท เขียนเป็นรูปกากบาท (˘) ต่อมา ในปลายสมัยกรุงสุโขทัยจึงได้เปลี่ยนรูปกากบาทเป็นรูป โไม้โท อย่างที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วน โไม้ตรี กับ โไม้จัตวา ยังไม่มีใช้ น่าจะเพิ่งมีใช้เมื่อตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาและคงจะได้ออกขึ้นสำหรับใช้เขียนคำมาจากภาษาอื่น¹

ความเห็นเกี่ยวกับประวัติวรรณยุกต์นี้ ยอร์ช เซเดส์ เห็นว่า พ่อขุนรามคำแหง เป็นผู้แรกที่คิดขึ้นเพื่อให้ออกเสียงชัดเจนเท่ากับการพูดของคนไทย และในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ใช้อยู่ 2 อย่าง คือ โไม้เอก กับ กากบาท²

กำชัย ทองหล่อ ยังเพิ่มความเห็นเรื่องประวัติวรรณยุกต์อีกว่า . . . ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชยังไม่มีวรรณยุกต์ตรีและจัตวาใช้ ซึ่งมีหลักฐานยืนยันอยู่ในหนังสือจินตคามณีซึ่งเป็นตำราสอนหนังสือไทยที่พระโหราธิบดีแต่งขึ้นในสมัยนั้น มีโคลงบอกวรรณยุกต์ไว้บทหนึ่งว่า

สมุทเสมียนเรียนรอบรู้	วิสัญญ์
พินเอกพินโทพ	ชมาตุ
ฝนทองอีกฟองมัน	นฤคหิต นันนา
แปดสิ่งนี้ไครรู้	จึงให้เป็นเสมียน

จากโคลงบทนี้แสดงว่า โไม้ตรีและโไม้จัตวายังไม่มีใช้ เพราะถ้ามีก็คงจะปรากฏในโคลงเพราะเป็นตำรา

2. วรรณยุกต์ไม่มีรูป ได้แก่เสียงที่มีทำนองสูงต่ำตามหมู่ของอักขรไทยโดยไม่ต้องมีรูปวรรณยุกต์กำกับก็อ่านออกเสียงได้ เหมือนมีรูปวรรณยุกต์กำกับอยู่ควย เช่น นา หนะ นาก นะ หนา ฯลฯ

¹กำชัย ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 89.

²ยอร์ช เซเดส์, ตำนานอักษรไทย (พระนคร: โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2504), หน้า 26.

วรรณยุกต์มีรูปต่างกับวรรณยุกต์ไม่มีรูป คือ วรรณยุกต์มีรูปจะต้องมีเครื่องหมายบอกเสียงกำกับไว้ข้างบนอักษร และมีอยู่เพียง 4 เสียงเท่านั้นคือ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี เสียงจัตวา ตามรูปวรรณยุกต์ แต่ไม่มีเสียงสามัญ ส่วนวรรณยุกต์ไม่มีรูปมีครบทั้ง 5 เสียง เพิ่มตามจำนวนเสียงที่กำหนดไว้ในภาษาไทย โดยไม่มีเครื่องหมายบอกเสียงกำกับ แต่ออกเสียงสูงต่ำตามหมู่ของอักษรทั้ง 3

เสียงของวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง เรียงตามลำดับจากต่ำไปหาสูงดังนี้

- เสียงเอก
- เสียงโท
- เสียงสามัญ
- เสียงตรี
- เสียงจัตวา

แต่ในการผันอักษร ให้เสียงสามัญ (เสียงที่ 3) เป็นเสียงนำ

วิธีผันอักษร 3 หมู่

อักษร 3 หมู่ ที่เรียกว่า "ไตรยางศ์" นั้น ใช้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์ต่าง ๆ กันดังนี้
อักษรสูง ผันด้วยวรรณยุกต์ ' ° คำเป็นผันได้ 3 คำ คำตายผันได้ 2 คำ ดังนี้

คำเป็น ผันเสียงเป็นจัตวา เช่น ชา ชง ชน ชม เขย ช่าว

ผันด้วย ' เป็นเสียงเอก เช่น ชา ชง ชน ชม เขย ช่าว

ผันด้วย ° เป็นเสียงโท เช่น ชา ชง ชน ชม เขย ช่าว

คำตาย ผันเสียงเป็นเสียงเอก เช่น ชะ ชก ชค ชม ชาก ชาค

ผันด้วย ° เป็นเสียงโท เช่น ชะ ชก ชค ชม ชาก ชาค

อักษรกลาง ผันด้วยวรรณยุกต์ ' ° ° ° ° คำเป็นผันได้ 5 คำ คำตายผันได้

4 คำ ดังนี้

คำเป็น ผันเสียงเป็นสามัญ เช่น กา กง กน กม เกย กาว

ผันด้วย ' เป็นเสียงเอก เช่น กา กง กน กม เกย กาว

ผันด้วย ° เป็นเสียงโท เช่น กา กง กน กม เกย กาว

ผันด้วย ° เป็นเสียงตรี เช่น กา กง กน กม เกย กาว

ผันด้วย ° เป็นเสียงจัตวา เช่น กา กง กน กม เกย กาว

คำตาย	ขึ้นเสียงเป็นเสียงเอก	เช่น	กะ	กก	กค	กข	กาค	กาค
ผันค้าย	เป็นเสียงโท	เช่น	กะ	กก	กค	กข	กาค	กาค
ผันค้าย	เป็นเสียงตรี	เช่น	กะ	กก	กค	กข	กาค	กาค
ผันค้าย	เป็นเสียงจัตวา	เช่น	กะ	กก	กค	กข	กาค	กาค

คำตายสระเสียงยาวผันเช่นเดียวกับสระสั้น

อักษรต่ำ ผันค้ายวรรณยุกต์ ' ' * คำเป็นผันได้ 3 คำ ใช้วรรณยุกต์ ' ' *

ดังนี้

คำเป็น	ขึ้นเสียงเป็นเสียงสามัญ	เช่น	กา	คง	คน	คม	เคย	กาว
ผันค้าย	เป็นเสียงโท	เช่น	กา	คง	คน	คม	เคย	กาว
ผันค้าย	เป็นเสียงตรี	เช่น	กา	คง	คน	คม	เคย	กาว

คำตาย ผันได้ 3 คำ ใช้วรรณยุกต์ ' ' * แยกออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

คำตายสระสั้น	ขึ้นเสียงเป็นเสียงตรี	เช่น	กะ	กก	กค	กข
ผันค้าย	เป็นเสียงโท	เช่น	กะ	กก	กค	กข
ผันค้าย	เป็นเสียงจัตวา	เช่น	กะ	กก	กค	กข

คำตายสระยาว	ขึ้นเสียงเป็นเสียงโท	เช่น	คาก	คาค	คาย
ผันค้าย	เป็นเสียงตรี	เช่น	คาก	คาค	คาย
ผันค้าย	เป็นเสียงจัตวา	เช่น	คาก	คาค	คาย

จะเห็นได้ว่า อักษรสูงกับอักษรกลางมีเสียงตรงกับรูปวรรณยุกต์เสมอ แต่อักษรต่ำจะมีเสียงสูงกว่ารูปวรรณยุกต์หนึ่งชั้น เว้นไว้แต่ตัววรรณยุกต์จัตวาซึ่งเสียงเป็นจัตวาตามรูปวรรณยุกต์ เพราะไม่มีเสียงใดที่จะสูงไปกว่านั้นอีก¹

ในหนังสือคำบรรยายภาษาไทยชั้นต้นของชุมนุมภาษาไทย กุรุสภา แสดงแผนภูมิการประสมอักษรของอักษร 3 หมู่ เมื่อประสมค้ายสระเสียงยาวและเสียงสั้น ดังนี้²

¹ กวีชัย ทองหล่อ, เรื่องเกิม, หน้า 90.

² กุรุสภา, ชุมนุมภาษาไทย, "เสียงในภาษาไทย," หน้า 28.

อักษร	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา	หมายเหตุ
กลาง	กา	กา	กา	กา	กา	+ สระเสียงยาว
	กั	กั	กั	กั	กั	+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ง น
	กาง	กาง	กาง	กาง	กาง	ม ย ว
		กะ	กะ	กะ	กะ	+ สระเสียงสั้น
		กัก	กัก	กัก	กัก	+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ก ค บ
สูง		ขา	ขา		ขา	+ สระเสียงยาว
		ขั	ขั		ขั	+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ง น
		ขาง	ขาง		ขาง	ม ย ว
		ชะ	ชะ			+ สระเสียงสั้น
		ชั	ชั			
	ชาก	ชาก			+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ก ค บ	
ต่ำ	คา	คา	คา			+ สระเสียงยาว
	คั	คั	คั			+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ง น
	คาง	คาง	คาง			ม ย ว
			คะ	คะ	คะ	+ สระเสียงสั้น
			คัก	คัก	คัก	+ สระเสียงยาวหรือสั้น + ก ค บ
		คาก	คาก	คาก		

ดังนี้

บรรจบ พันธุมธา ได้จำแนกเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ ว่าจะพบในคำต่าง ๆ

เสียงสามัญ จะมีในคำที่มี

1. สระเสียงยาว ไม่มีตัวสะกด เช่น กา คา งา
2. สระเสียงยาว มีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กาน คาน งาน
3. สระเสียงสั้น มีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กั้น คั้น ้งัน

เสียงเอก จะมีในคำที่

1. สระเสียงยาว ไม่มีตัวสะกด เช่น ก่า ข่า หง่า
2. สระเสียงยาว มีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น ก้าน ข่าน หง่าน
3. สระเสียงยาว มีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กาก ชาก หงาก
4. สระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด เช่น กะ ะ หงะ
5. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กั้น ชัน หงัน
6. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กัก ชัก หงัก

เสียงโท จะมีในคำที่มี

1. สระเสียงยาวไม่มีตัวสะกด เช่น ก้า ข้า ค้า ง้า
2. สระเสียงยาวมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น ก้าน ข่าน ค่าน ง่าน
3. สระเสียงยาวมีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กาก ขัก คาก งาก
4. สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด เช่น กะ ะ คะ งะ
5. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กั้น ชัน คั้น ้งัน
6. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กัก ชัก คัก ้งัก

เสียงตรี จะมีในคำที่มี

006766

1. สระเสียงยาวไม่มีตัวสะกด เช่น ก๊า ค๊า ง๊า
2. สระเสียงยาวมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น ก้าน ค่าน ง่าน
3. สระเสียงยาวมีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กาก คาก งาก
4. สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด เช่น กะ ะ งะ

5. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กั้น คั้น จั้น

6. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำตาย) เช่น กัก คัก จัก

เสียงจัตวา จะมีในคำที่มี

1. สระเสียงยาวไม่มีตัวสะกด เช่น กา ขา หงา

2. สระเสียงยาวมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กาน ขาน หงาน

3. สระเสียงสั้นมีตัวสะกด (คำเป็น) เช่น กั้น ชัน หงัน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำที่มีเสียงสูงต่ำ

1. คำที่มีเสียงโท, สระเสียงสั้น มีตัวสะกดเป็นคำตาย มักใช้เป็นคำขยายบอกกริยาอาการและลักษณะต่าง ๆ ไคแก่คำ ลอกแลก วอกแวก งอกแงก ้งกจ๊ก ้งกลก ๆ คักคัก ครัด พรีด

2. คำที่มีเสียงตรีและจัตวา ใช้ในหลายลักษณะด้วยกัน

ก. ใช้เลียนเสียงธรรมชาติ ได้แก่ กุกกิก กอกแกก จีบ ๆ เจียบ ๆ จวบจับ ทุบ ปรีด เปาะ เปะ โปก ฯลฯ

ข. ใช้ถ่ายเสียงภาษาต่างประเทศที่นอกจากคำยืมแล้ว สกฤตและเขมร ไคแก่ ปะ มะ ป่า บายา ยายยา กวยเตี้ยว กวยจับ เกียมอ๊อ ปุย โนท ฯลฯ

ค. ใช้แสดงความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ในลักษณะคำอุทาน ไคแก่ อ๊ะ อูย โอย วุย วาย ทาย เอะ โอโยโย โถ

เมื่อใดที่ทองการเน้นความรู้สึกโดยเฉพาะเมื่อพูดซ้ำคำในลักษณะคำซ้ำ เสียงแรกจะเปลี่ยนเป็นเสียงตรีเป็นส่วนมาก ดังนี้

เสียงสามัญ เปลี่ยนเป็นตรี ไคแก่ ตายตาย ้งงงง พิกัดพิกัด คีคี

เสียงเอก เปลี่ยนเป็นตรี ไคแก่ เก่งเก่ง เก่าเก่า แก่แก่

เสียงโท เปลี่ยนเป็นตรี ไคแก่ เกอเก่า เข้าเข้า ้ง้ง แย้งแย้ง บายา โกลไกล

เสียงจัตวา เปลี่ยนเป็นตรี ไคแก่ ซวยสวย ซาวสาว ไซ้ใส่ ค้าวขาว

เสียงตรี เปลี่ยนเป็นตรี ไคแก่ เขียวเขียว ร้ายร้าย รุรุ

เสียงตรีที่เปลี่ยนเป็นเสียงตรีนี้ที่จริงไม่ใช่เป็นเสียงตรีอย่างธรรมดา แต่เป็นเสียงตรีที่สูงกว่าปกติ ซึ่งเราไม่มีเสียงนี้กำหนดอยู่ในนาฏวาทเพื่อให้เป็นที่ยังเกตุไค บ้างที่ตองใจไมตรีกับขุนไมโท เช่น ไผ่ไม (ถ้าใจไมโทจะกลายเป็น ไม ไป) นิงเถอะนา (นา นีไมไซ นา)

ง. ไซ้แสดงคำตาม ไคแก โหม หรือ หา หรือ ริ เระอะ ไม

จ. ไซ้รับคำ ไคแก ครัม อะ

3. คำที่มีเสียงสามัญตลอดจนเสียง เอก โท ส่วนมากใช้เป็นคำพื้นฐานของภาษา ไคแกคำที่เรียกชื่อเครื่องดนตรี พอ แม ปู ยา ตา ขาย ลุง ป่า หี ลูก คำกริยาสำคัญ ๆ กิน เคิน ยีน นัง นอน วิง เลน พุค ฯลฯ

อนึ่ง คำบาลีและเขมรที่เราขียนมาใช้ส่วนมากเป็นเสียงสามัญกับ เอก โท และเสียงจัตวา จำเพาะคำที่มากับพยัญชนะเสียงสูงไคแก บุญ คุณ ขาย โทษ สุข พุช สวัสดิ์ สวรรค (บาลี สันสกฤต) สนุก เสนาะ จำ ประจำ เกิด สราญ เจริญ สะอาด สะอาก สะพาน (เขมร) ที่เป็นเสียงตรีมีน้อยมาก¹

ความสำคัญของแบบฝึกที่ฝึกต่อการฝึกทักษะ

ทักษะ (skill) หมายถึงความคล่องจนเป็นอัตโนมัติ² ดังนั้นถ้าเรามีทักษะในการทำสิ่งใด เราจะทำสิ่งนั้นได้โดยไม่ต้องคิดขัด ทักษะทางภาษามี 4 ประการ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เราต้องใช้ทักษะทั้ง 4 ในชีวิตประจำวัน เราจึงควรฝึกฝนจนเกิดเป็นนิสัย เพราะเราจะได้ใช้ภาษาได้ถูกต้องอย่างอัตโนมัติ เพราะทักษะทางภาษาจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการฝึกฝน คือได้ทำบ่อย ๆ เป็น

¹บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (พระนคร. อรุณสภา, 2514), หน้า 47-50.

²ภาคศึกษา 2 ยะลา, ประมวลการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ยะลา: อรุณสมนการ, 2505), หน้า 7.

ระยะ ๆ เสมอกันไป¹ สิ่งสำคัญที่ช่วยในการฝึกได้อย่างหนึ่งคือ แบบฝึก แบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการสอนภาษา ดังเช่น ฉวีวรรณ จึงเจริญ ได้เสนอแนะวิธีสอนอ่านภาษาไทยว่า สิ่งที่ต้องรึกคิดเวลาสอนคือ

1. กุณวิธีสอน
2. อุปกรณ์ประกอบการสอน
3. การจัดลำดับเนื้อเรื่องใหม่
4. ควรให้มีกิจกรรมฝึกฝนแบบฝึกหัด
5. การวัดผล ต้องมีการวัดผลตอนจบบทเรียนแต่ละบท²

จะเห็นได้ว่า การให้เด็กฝึกทำแบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน นอกจากนั้น สุภัตรา สุทธิลักษณ์ ยังมีความเห็นว่า ในการสอนภาษา ครูไม่ควรยึดหนังสือแบบเรียนเป็นหลักเพียงอย่างเดียว ครูควรศึกษาค้นคว้าเรื่องวิธีการสอนใหม่ ๆ มีการรวบรวมหรือจัดทำแบบฝึกหัดประกอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีในหนังสือแบบเรียน³ ความเห็นนี้สอดคล้องกับ ประเสริฐ เชมชิต ที่มีความเห็นว่า แบบฝึกเสริมบทเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรจะมีครูสอนภาษาไทย ควรสร้างแบบฝึกเสริมทักษะในการใช้ภาษา

¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือครูการสอนหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 2 (พระนคร: อรุณสภา, 2521), หน้า 15.

²ฉวีวรรณ จึงเจริญ, วิธีสอนภาษาไทย เล่มต้น - เล่มปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (พระนคร: อรุณสภา, 2516), หน้า 11

³สุภัตรา สุทธิลักษณ์, "การสร้างแบบฝึกหัดบทสนทนาภาษาอังกฤษประกอบหนังสือ แพรคทิส แอนด์ โพรเกรส" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

ไทยให้มีจำนวนมากเพียงพอเพราะจะช่วยให้การสอนภาษาไทยประสบความสำเร็จผลยิ่งขึ้น¹ บิดโลสส์ให้ความสำคัญของแบบฝึกว่า ครูควรสร้างแบบฝึกหัดสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นฝึกเด็กโดยเฉพาะ จะช่วยให้เด็กกระตือรือร้นและสนใจทำมากกว่า²

จากการค้นคว้ามาแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบบทเรียนเพื่อช่วยเด็กให้มีโอกาสฝึกฝนเนื้อหาที่เรียนไปแล้วเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางภาษาให้มีมากยิ่งขึ้น ทั้งจะช่วยย้ำความเข้าใจทำให้มีความชำนาญและแม่นยำขึ้น เพื่อจะได้นำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องโดยไม่ต้องหยุดคิด

หลักในการสร้างแบบฝึกหัด

ริเวอร์ไลท์หลักในการสร้างแบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกแบบประโยคของภาษา พอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะฝึกเรื่องอื่นต่อไป และควรคำนึงว่าทำขึ้นเพื่อการสอนไม่ใช่ทำขึ้นเพื่อการสอบ
2. แต่ละบทฝึกควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียง 1 แบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่รู้แล้ว
4. ประโยคที่ใช้ควรเป็นประโยคสั้น ๆ
5. ประโยคที่ใช้ในการฝึกควรเป็นแบบที่ใช้ทุกคนในชีวิตประจำวัน
6. วัสดุที่นักเรียนรู้จักดีแล้ว

¹ ประเสริฐ เชนซิก, "แบบฝึกการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" "ล" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

² F.L. Billows, "The Teacher Works Out His Own Exercises," The Techniques of Language Teaching (London: Longman, 1962), pp. 174-175.

7. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนต้องใช้ความคิดด้วย
8. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบเพื่อฝึกความเมื่อน่ายในการฝึก
9. ฝึกให้นักเรียนใช้สิ่งเรียนแล้วติดต่อกับผู้อื่นได้
10. ไม่ควรใช้ตัวแนะ (Cue Response Items) มากเกินไป
11. ตัวแนะที่เปลี่ยนเพื่อให้นักเรียนตอบแต่ละครั้งไม่ควรเป็นแบบที่นักเรียนต้องเปลี่ยนลักษณะโครงสร้างมากกว่าหนึ่งอย่าง
12. ขณะใช้ฝึกอาจทดสอบสิ่งที่นักเรียนเคยฝึกมาแล้วไปในตัวได้¹

Harless ยังเสนอหลักจิตวิทยาในการสร้างอีกว่า

1. ใช้แบบฝึกหลาย ๆ ชนิดเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ
2. ให้นักเรียนรู้จักแยกสิ่งเร้า คือแบบฝึก ว่าแบบฝึกแต่ละบทแต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร
3. ให้นักเรียนฝึกการตอบ แบบฝึกหัดแต่ละชนิด แต่ละรูปแบบ เช่น ถ้าจะตอบคำถามอย่างไรและอะไร นักเรียนจะมีวิธีการตอบอย่างไร
4. นักเรียนตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกทางความเข้าใจและความสามารถลงไปในแบบฝึกหัด
5. นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้อาจจากบทเรียนตอบให้ตรงเป้าหมายที่สุด²

นอกจากหลักดังกล่าวแล้ว ยังควรคำนึงถึงรูปภาพในแบบฝึกหัดด้วย เพราะเด็ก ๆ ชอบดูรูปภาพมากกว่าตัวหนังสือ ดังเช่น เคซานต์ ให้ความเห็นว่า เด็ก ๆ ควรจะได้

---

¹Wilga M. Rivers, Teaching Foreign Language Skills

(Chicago: The University of Chicago Press, 1968), pp. 97-105.

²J.H. Harless, "The Two Meaning of Mathematics" A Handbook of Programmed Learning (India: Anand Press, no date), pp. 93-94.

เรียนรู้ความหมายของคำจากภาพ ดังนั้นแบบฝึกหัดสำหรับเด็กจึงควรมีรูปภาพ การใช้ภาพในแบบฝึกหัดอาจใช้วิธีโยงคำกับภาพ เขียนคำจากภาพ¹ ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับนิภา ชวนะพานิช ที่กล่าวว่า แบบฝึกหัดที่มีภาพนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คำให้สัมพันธ์กับความหมายแล้ว ยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยความพึงพอใจ²

บาร์เน็ตและคณะ ยังแนะนำอีกว่า แบบฝึกหัดที่ดีควรมีข้อเสนอแนะในการใช้ควรให้เด็กตอบทั้งแบบจำกัดและตอบอย่างเสรี คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไปและไม่ควรเข้าใจยาก ตัวอย่างฝึกควรมีหลายรูปแบบและให้ความหมาย³ ความเห็นนี้สอดคล้องกับของ ทักเกอร์ แต่ทักเกอร์เสนอต่ออีกว่า ภาษาที่ใช้ต้องง่ายและเหมาะสมกับระดับของผู้ฝึก⁴ ส่วนบิลโลว์สเพิ่มเติมว่า ครูควรสร้างแบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิหลังทางภาษาของเด็กด้วย⁵

---

¹Emerald V. Dechant, "Learning to Read Pictures," Improving the Teaching and Reading (New York: Prentice Hall, c 1964), pp. 133-135.

นิภา ชวนะพานิช, "การสร้างแบบฝึกหัดภาษาไทย เรื่อง "สระเสียงยาว" สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

³J.A. Barnette, Geoffery Broughton, and Thomas Greenwood, Teachers Handbook 2 (Middlesex: Penquin Book, 1969), p. 11.

⁴C. Allen Tucker, "Evaluating Beginning Textbook," English Teaching Forum 6 (September-October, 1969), p. 10.

⁵F.L. Billows, "The Teacher Words Out His Own Exercises," pp. 174-175.

ศิรินาถ เพชรทองคำ ได้สร้างแบบฝึกหัดและนำไปทดลองและพบว่า แบบฝึกหัดที่ผู้สร้างควรศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสร้าง และควรมีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกในด้านใดชั้นใด นอกจากนั้นยังต้องศึกษาจิตวิทยาของเด็กในวัยนั้น ๆ ว่ามีความสนใจ ความพร้อม และช่วงสมาธิในการทำแบบฝึกหัดนานแค่ไหน ก่อนที่จะใช้จริง ๆ ควรได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยทดลองใช้กับเด็กกลุ่มเล็กแล้วนำผลมาปรับปรุง¹

ส่วน วรรณาด พ่วงสุวรรณ เสนอแนะหลักในการสร้างดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเนื้อหา
3. ชั้นต่าง ๆ ในการสร้าง
  - ก. ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
  - ข. ศึกษาจิตวิทยาเด็ก และจิตวิทยาการเรียนการสอน
  - ค. ศึกษาเนื้อหาวิชา
  - ง. ศึกษาลักษณะของแบบฝึกหัด
  - จ. เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกหัดให้ครบตามที่กำหนด²

นอกจากนั้น ศศิธร สุทธิแพทย์ ยังเสนอแบบฝึกหัดที่เด็กมีความกระตือรือร้นในการทำดังนี้

¹ศิรินาถ เพชรทองคำ, "การสร้างแบบฝึกหัดทักษะภาษาไทยเรื่องสระเสียงสั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

²อรนาถ พ่วงสุวรรณ, "การสร้างแบบฝึกหัดการผันวรรณยุกต์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. ส่วนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้¹

รูปแบบของแบบฝึกทักษะด้านภาษา

แบบฝึกทักษะมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น บรูคส์ ได้เสนอรูปแบบของแบบฝึกหัดทางภาษาไว้ 12 แบบ คือ

1. การเลี่ยนคำ (Repetition) ส่วนใหญ่จะใช้ได้ผลในการฝึกพูด ให้นักเรียนพูดตามเลียนแบบข้อความที่ครูพูดจบ
2. การเปลี่ยนคำ (Inflection) เป็นการเปลี่ยนเอาคำอื่นเข้ามาแทน เช่น
เขา ชื่อขนม เป็น เธอ ชื่อขนม
3. การแทนที่ด้วยคำที่แทนกันได้ เช่น
เฮเลน ออกจากบ้านตอนเช้าตรู่ แทน "เฮเลน" ด้วยคำว่า "เธอ"
 เป็น เธอ ออกจากบ้านตอนเช้าตรู่
4. จัดถ้อยคำใหม่ (Restatement) กำหนดข้อความในวงเล็บให้แล้วให้หาคำหรือข้อความที่รับกันกับข้อความนี้มาเติมโดยไม่ให้เสียความเดิม เช่น
 ..... (ให้คอยคุณ)
 เป็น บอกเขาให้คอยคุณ

¹ ศศิธร สุทธิแพทย์, "แบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

5. เติมคำให้สมบูรณ์ (Completion) เช่น
 ฉันไปตามทางของฉัน ส่วนท่าน _____
 เป็น ฉันไปตามทางของฉัน ส่วนท่านไปตามทางของท่าน
6. การโยกย้ายคำ (Transformation) คำที่อยู่ท้ายข้อความแล้วจัดวาง
 ตำแหน่งใหม่ หากจำเป็นก็อาจเพิ่มคำใดบาง เช่น
 ฉันหิว (เช่นเดียวกับ) จัดตำแหน่งคำเป็น เช่นเดียวกับฉันก็หิว
7. การขยายคำ (Expansion) จัดวางคำที่กำหนดให้ในที่เหมาะสมเพื่อขยายคำ
 ที่อยู่ข้างหน้า เช่น
 ฉันรู้จักเขา (ดีที่สุด) วางคำขยายเป็น ฉันรู้จักเขาดีที่สุด
8. จำกัดคำให้แคบลง (Contraction) หากคำ วลี หรืออนุประโยคมาแทนที่คำ
 ที่ขีดเส้นใต้ เช่น
 วางมือของคุณลงบนโต๊ะ เป็น วางมือของคุณที่นั่น
9. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (Transformation) อาจเปลี่ยนจากประโยค
 ปฏิเสธเป็นประโยคคำถาม หรือประโยคบอกเล่า หรือเปลี่ยนกาล
10. การรวมประโยค (Integration) จะกำหนดประโยคให้ 2 ประโยค แล้ว
 ใหรวมเข้าเป็นประโยคเดียวกันด้วยคำเชื่อมที่เหมาะสม เช่น
 เขาต้องซื้อสัตว์ , นี่เป็นสิ่งสำคัญ
 รวมประโยคเป็น นี่เป็นสิ่งสำคัญที่ว่าเขาต้องซื้อสัตว์
11. การแต่งคำโต้ตอบ (Rejoinder) ให้นักเรียนฝึกหัดแต่งคำพูดโต้ตอบ
 ประโยคที่กำหนดให้ ยกตัวอย่าง
 คำแสดงความสุภาพ เช่น ขอคุณมาก (วันหลังเชิญมาใหม่ นะคะ)
 ตอบคำถาม เช่น คุณชื่ออะไร (ฉันชื่อ .....)
 แสดงความเสียใจ เช่น เราพลาดรถโดยสาร (น่าเสียใจมาก)
12. การทำประโยคให้สมบูรณ์ (Restoration) ในแบบฝึกหัดจะกำหนดส่วน
 ของประโยคให้เป็นตอน ๆ ให้นักเรียนเรียงเป็นประโยค อาจมีการเปลี่ยนแปลง
 บางรูปคำ และเพิ่มบางคำ พอให้ประโยคสมบูรณ์ ถ้าต้องการเปลี่ยนกาลก็อาจ
 กำหนดลงไปท้ายข้อความว่า ให้ทำเป็นกาลปัจจุบัน อดีตกาล หรืออนาคตกาล เช่น

นักเรียน / คอย / รถ (ปัจจุบันกาล)

เป็น นักเรียนกำลังคอยรถ¹

ลาดู เสนอวิธีสอนภาษาว่า ครูไม่ควรพูดนานตลอดชั่วโมง ควรจะให้นักเรียนมีโอกาสดีกมาก ๆ จะมีประโยชน์มากกว่า จึงเสนอแนะแบบฝึกหัดชนิดต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. แบบฝึกการฟัง ครูให้นักเรียนภภาพที่ได้ยิน หรือแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น กำลังนอนหลับ ล้างมือ หรือว่ายน้ำ หรือครูให้คู่คำที่เหมือนกันให้นักเรียนเขียนบนกระดาน ฯลฯ

2. การพูดซ้ำ ๆ ครูจะพูดประโยคใดประโยคหนึ่งมาแล้วให้นักเรียนพูดให้เหมือนครูพูด

3. การพูดเปลี่ยนคำประเภทเดียวกัน ครูจะพูดประโยคตัวอย่างแล้วให้นักเรียนหาคำอื่นมาแทน เช่น

3.1 การแทนที่คำอย่างง่าย ๆ เมื่อครูพูดประโยคตัวอย่าง ครูให้นักเรียนเปลี่ยนคำประเภทเดียวกันตลอดแบบฝึกหัด โดยครูบอกคำที่เปลี่ยนให้ เช่น

ครู : ฉันชอบบ้านสีเขียว

นร. : ฉันชอบบ้านสีเขียว

ครู : สีเขียว

นร. : ฉันชอบบ้านสีเขียว

ครู : ใหม่

นร. : ฉันชอบบ้านใหม่

¹Nelson Brooks, Language and Language Learning (2nd. ed;

New York: Harcourt, Brace & World, 1960), pp. 156-161.

3.2 การแทนที่คำแบบเปลี่ยนตำแหน่งตามประเภทของคำที่ครูให้ นักเรียน
ต้องคิดเองว่าจะวางคำที่ครูให้ตรงไหน เช่น

ครู : ฉันชอบบ้านสีขาว

นร. : ฉันชอบบ้านสีขาว

ครู : หอคอย

นร. : ฉันชอบหอคอยสีขาว

ครู : สีเขียว

นร. : ฉันชอบหอคอยสีเขียว

ครู : เก้าอี้

นร. : ฉันชอบเก้าอี้ สีเขียว

4. แปลงรูปประโยค เป็นการพูดคนละแบบแต่ให้มีความหมายเหมือนเดิม

เช่น พรุ่งนี้ฉันจะมาบ้านเธอ

เป็น ฉันจะมาบ้านเธอพรุ่งนี้

หรือเปลี่ยนประโยคบอกเล่า เป็นประโยคปฏิเสธ หรือคำถาม ฯลฯ

5. แบบฝึกสนทนา ให้นักเรียนฝึกพูดสนทนาง่าย ๆ

6. แบบฝึกถามตอบ ให้นักเรียนฝึกพูดตอบคำถาม

7. แบบฝึกเติมคำ ครูจะให้แบบฝึกหัดเป็นประโยค หรือเรื่องราว แล้วเว้นที่

สำหรับให้นักเรียนเติม

8. แบบฝึกเติมคำหรือข้อความขยายประโยคเดิม

เช่น ครู : ฉันอ่านเรื่องหนึ่งบท

นร. : ฉันอ่านเรื่องหนึ่งบท

ครู : ยาว

นร. : ฉันอ่านเรื่องที่ยาวหนึ่งบท

9. การรวมประโยค 2 ประโยคเป็นประโยคเดียว

10. เรียงความ ให้นักเรียนแต่งเรียงความ¹

มูเลอร์ ยังเสนอแบบฝึกการสอนภาษาโดยเฉพาะในการเรียนหลักภาษาเพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยให้เด็กสร้างระบบไวยากรณ์ พอสรุปได้ดังนี้

1. แบบฝึกหัดแบบกลับโครงสร้าง (Reversion exercises) ให้นักเรียนสร้างประโยคใหม่ โดยเปลี่ยนโครงสร้างจากประโยคเดิม

2. แบบฝึกหัดที่เพิ่มระดับความยาก (Step increment exercises) เป็นแบบฝึกที่นักเรียนตรวจคำตอบด้วยตัวเอง และเพิ่มระดับแบบฝึกหัดที่ยากขึ้นไปทำ

3. แบบฝึกหัดอื่น ๆ เช่น ถามนักเรียนว่า คำนี้ในประโยคเป็น นาม หรือกริยา²
เป็นต้น

ฮอฟเนอร์ และจอลดี กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกหัดที่ดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อของสิ่งที่เรากำหนดให้ในแบบฝึกหัด

2. ให้หัดเติมพยัญชนะต้นเพื่อให้คำสมบูรณ์

3. กำหนดคำให้และให้นักเรียนเลือกเติมคำลงในประโยคให้สมบูรณ์

4. เรียงคำต่าง ๆ ให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์และถูกต้องตามหลักภาษา³

---

¹Robert Lado, "From Sentences to Patterns," Language Teaching (McGraw-Hill, 1964), pp. 95-102.

²Theodore H. Mueller, "The Development of Curriculum Materials For Individualized FL Instruction," Individualizing Foreign Language Instruction Proceeding of the Stanford Conference (Massachusetts: Newbury house publishers rowley, 1971), p. 152.

³Lawrence E. Hafner & Hayder B. Jolly, "Association of the Printed word with a Picture," Pattern of Teaching Reading in the Elementary School (New York: The Macmillan Company, c 1972) pp.84-85.

ดังนี้

อีเวอร์ ให้ความสำคัญและเขียนอีก พอสรุปได้

1. แบบเติมคำ (Completion)
2. แบบการเปลี่ยนรูปประโยค (Transformation)
3. การถามตอบ (Question and Answer exercise)
4. แบบใช้ตารางเทียบแทน (Substitutional table)
5. แบบฝึกสำหรับให้นักเรียนแปล (Translation)
6. แบบฝึกการออกเสียง (Pronunciation)¹

นอกจากของต่างประเทศแล้ว ด้านภาษาไทยมีผู้ค้นคว้าและเสนอแนะรูปแบบของแบบฝึกหัดไว้หลายคนซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กัน เช่น ศศิธร สุทธิแพทย์ เสนอตัวอย่างการสร้างแบบฝึกหัด ดังนี้

1. กำหนดคำให้ แล้วให้เลือกโดยการกาเครื่องหมาย(✓) หน้าข้อความที่เห็นว่า
จะเติมลงในประโยคอย่างไรใจความมากที่สุด เช่น

คุณจะมารับประทานอาหารค่ำที่ _____ ของเราไหม ?

( ) ครอบครั ( ) ตอนเย็น (✓) บ้าน

2. ในคำตอบจะมีเพียงประโยคเดียวที่ใช่กับประโยคที่กำหนดให้ได้ ให้กา
เครื่องหมาย ✓ หน้าคำตอบนั้น เช่น

โปรดรับหน่วย ไม่เช่นนั้นเราอาจจะไปถึงช้า

( ) เช่นเดียวกับฉัน (✓) ฉันกำลังจะไป ( ) อายวิตกไปเลย

---

¹Johnson R. Ewer, "Further Notes on Developing and English Program for Students of Science and Technology (1)," English Language Teacher, XXVI, 1 (October, 1971), pp. 65-70.

3. ตอบคำถาม โดยใช้คำสรรพนามแทนคำนามในประโยคคำถาม เช่น
ถาม คุณพบหมวกของเขาไหม
ตอบ ไม่หรอก ฉันไม่พบมันเลย
4. เรียงคำให้ถูกต้องตามตำแหน่ง อาจเพิ่มคำได้ตามความจำเป็น เช่น
เขา ชื้อ แต่ หลาย ภาพเขียน เก้าแก่ สวยงาม
เป็น เขาซื้อภาพเขียนเก้าแก่แต่สวยงามหลายภาพ
5. เปลี่ยนประโยคเชิงบอกเล่าให้เป็นประโยคเชิงปฏิเสธ
เช่น
ประโยคบอกเล่า เข้าวันนี้ทุก ๆ คนต่างก็มาสาย
ประโยคปฏิเสธ เข้าวันนี้ไม่มีใครมาสายเลย
6. เขียนประโยคใหม่ โดยเปลี่ยนคำนามเป็นคำสรรพนาม
เช่น บุรุษไปรษณีย์ส่งจดหมายให้กับเสมียน
เขาส่งมันให้กับชายหนุ่ม¹

จะเห็นได้ว่า แบบฝึกทักษะทางภาษามีรูปแบบหลายอย่าง ซึ่งผู้วิจัยพอรวบรวม
ได้ เช่น

1. ให้คำมาหลาย ๆ คำให้นักเรียนเลือกคำที่ถูกต้องมาเติมในช่องว่างให้ได้
ความสมบูรณ์
2. ให้นักเรียนคิดคำมาเติมในช่องว่างเอง
3. ให้เลือกวงกลมคำที่ต้องการตามคำสั่ง
4. เติมพยัญชนะต้นหน้าคำที่ไม่สมบูรณ์ เช่น
ก ึ่ง
ก ึ่ง
5. เติมตัวสะกด เช่น พื ก

¹ ศศิธร สุทธิแพทย์, เรื่องเดิม, หน้า 31-35.

สร้างขึ้นมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคือว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทำแบบฝึกหัดศัพท์¹

ศศิธร สุทธิแพทย์ ได้สร้างแบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในระคับ ป.กศ.ต้นของวิทยาลัยครู ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้น ปรากฏว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของความก้าวหน้าสูงขึ้น และทำให้คะแนนเฉลี่ยของผลการสอบก่อนและหลังทำแบบฝึกหัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นไปในทางที่ดีขึ้น²

ประเสริฐ เขยชิต สร้างแบบฝึกการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง หลังจากที่ได้ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่สร้าง ปรากฏว่าความสามารถในการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" ก่อนฝึกและหลังฝึกแตกต่างกัน แสดงว่าแบบฝึกทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนดีขึ้น³

บุพา ขนอนคราม สร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรคคำร้อยกรอง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ โดยสอบถามความคิดเห็นจากครูภาษาไทยในระดับประถมศึกษาที่มีต่อแบบฝึกที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูภาษาไทยในโรงเรียนประถมของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสาธิต ต่างมีความเห็นตรงกันว่า แบบฝึกการเขียนที่สร้างเป็นแบบฝึก

¹ลีเนาด สัตยมาศ, "การสร้างแบบฝึกหัดเสริมทักษะศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

²ศศิธร สุทธิแพทย์, "แบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระคับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

³ประเสริฐ เขยชิต, "แบบฝึกการอ่านและเขียนคำที่ใช้อักษรควบ "ร" และ "ล" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

ที่นำไปใช้ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมมาก¹

สมศรี เพชรป้อม สร้างแบบฝึกหัดทักษะวิชาภาษาไทย เรื่อง "ตัวสะกดมาตราแม่กต" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ปรากฏว่า แบบฝึกหัดที่สร้างทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น เพราะคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังทำแบบฝึกหัดมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนทำแบบฝึกหัด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01²

ศิรินาถ เพชรทองคำ สร้างแบบฝึกหัดทักษะภาษาไทย เรื่อง สระเสียงสั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์โรงเรียนสาธิตและอาจารย์สังกัดกรมสามัญศึกษา ปรากฏว่า อาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า แบบฝึกหัดทักษะที่สร้างอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่จะนำไปให้นักเรียนใช้³

นิภา ขวณะพานิช สร้างแบบฝึกหัดทักษะเรื่องสระเสียงยาว สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตและอาจารย์ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ปรากฏว่า อาจารย์มีความเห็นว่าแบบฝึกหัดส่วนใหญ่ใช้ได้เหมาะสมกับ

¹ยุพา ขนอนคราม, "การสร้างแบบฝึกหัดการเขียนแบบสร้างสรรคดีานร้อยกรอง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

²สมศรี เพชรป้อม, "การสร้างแบบฝึกหัดทักษะวิชาภาษาไทย เรื่อง "ตัวสะกดมาตราแม่กต" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

³ศิรินาถ เพชรทองคำ, "การสร้างแบบฝึกหัดทักษะภาษาไทย เรื่องสระเสียงสั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น¹

สุภารัตน์ เอกวานิช สร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ แล้วนำไปฝึกนักเรียน ภายหลังการฝึกนักเรียนมีความสามารถในการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำเพิ่มขึ้น²

สุภัทรา สุทธิลักษณ์ สร้างแบบฝึกหัดบทสนทนาภาษาอังกฤษประกอบหนังสือแพรวพิช แอนด์ โพรเกรส ซึ่งมี 24 บท โดยศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษที่เป็นปัญหา จากนักเรียนในวิทยาลัยครูในภาคกลาง 4 แห่ง จำนวน 300 คน แล้วนำมาสร้างเป็นแบบฝึกหัดบทสนทนา แต่ไม่ได้นำไปทดลองกับนักศึกษา³

ประทุมพร ศุกรเจริญ ได้สร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏว่า ภายหลังการใช้แบบฝึกคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษามากกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ก่อน

---

¹นิภา ชวนะพานิช, "การสร้างแบบฝึกหัดทักษะภาษาไทย เรื่องสระเสียงยาว สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

²สุภารัตน์ เอกวานิช, "การสร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

³สุภัทรา สุทธิลักษณ์, "การสร้างแบบฝึกหัดบทสนทนาภาษาอังกฤษประกอบหนังสือ "Practice and Progress" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

การใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด
สร้างสรรค์ทางภาษาเพิ่มขึ้น¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹ ประชุมพร ศุกรเจริญ, "การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ สำหรับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2519).